

Valtuustoaloite mielenterveys – ja päihdeneuvoston perustamiseksi Pirkanmaan hyvinvointialueelle

Tampereen kaupungissa on toiminut vuosien ajan menestyksekkäästi mm. Vanhusneuvosto, Vammaisneuvosto sekä Maahanmuuttajaneuvosto. Useissa Suomen kaupungeissa ja kunnissa on perustettu mielenterveysneuvostoja. Mielenterveysneuvostoja on perustettu mm. Ylöjärvelle ja Ouluun sekä päihde- ja mielenterveysneuvosto Kemiin.

Tampereen mielenterveys- ja päihdepalveluissa tapahtuneiden muutosten ja Tampereen päihde-tilanteesta tehtyjen selvitysten perusteella todettiin alueellinen tarve sekä yhdenmukaistaa toimintaa että saattaa mielenterveys- ja päihdetyön eri toimijat yhteen kehittämään mielenterveys- ja päihdetyötä. Valtuutettu Aila Dünder-Järvisen laatiman valtuustoaloitteen ja sosiaali- ja terveyslautakunnan siihen antaman vastauksen (24.8.2021, § 104) pohjalta Tampereen kaupunginhallitus päätti (20.9.2021, § 429), että valmistelu mielenterveys- ja päihdeneuvoston perustamiseksi vuodeksi 2022 aloitetaan. 31.1.2022 Tampereen kaupunginhallitus asetti mielenterveys- ja päihdeneuvoston toimikaudeksi 1.2. - 31.12.2022 ja valitsi 15 jäsentä neuvostoon. Neuvostoon kuuluu järjestöjen edustajia, kokemusasiantuntijoita, luottamushenkilöitä ja Tampereen kaupungilla palvelussuhteessa olevia kaupungin asiantuntijajäseniä. Lisäksi linjattiin, että vuoden 2022 aikana selvitetään mielenterveys- ja päihdeneuvoston toiminnan jatkuminen sekä sijoittuminen hyvinvointialueella tulevan sote- ja pelastustoimen uudistuksen myötä.

Tampereen kaupungin mielenterveys – ja päihdeneuvosto on neuvoa antava toimija, jolla ei ole päätöksentekovaltaa. Neuvoston tehtävänä on

- toimia yhteisenä keskustelufoorumina, jonka toiminta tukee julkisen ja kolmannen sektorin mielenterveys- ja päihdetyön koordinoitua, kehittämistä ja mahdollisten yhteisten hankkeiden toteuttamista
- tukea vuorovaikutuksen syntymistä eri toimijoiden sekä kuntalaisten välillä
- työskennellä yhteistyössä päihdeasiamiehen ja asiakasraadin kanssa
- osallistua muiden neuvostojen ja neuvottelukuntien tavoin aktiivisesti kaupungin päätöksentekoon antamalla lausuntoja itseään kiinnostavista kysymyksistä
- käsitellä muun muassa ajankohtaisia mielenterveys- ja päihdeasioita, mahdollisia aloitteita, nykytilaa ja palveluiden käyttäjien kokemuksia
- tehdä esityksiä päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittämiseksi

Tähänastiset kokemukset neuvoston toiminnasta ovat positiivisia. Neuvosto on aloittanut työnsä rivakasti. Neuvosto on käsitellyt toimintasuunnitelmaa vuodelle 2022, kysely kuntalaisille on valmis ja asukasilloja on tulossa. Neuvoston puheenjohtaja osallistuu myös kaupungin Yhdenvertaisuussuunnitelman- työryhmään. Neuvoston tavoitteita vuodelle 2022 ovat mm. neuvoston jatkumo hyvinvointialueelle, alueellisen yhteistyön ja yhteistoimijuuden vahvistaminen, asiakkaiden ja kuntalaisten kuuleminen (e-lomake yhteydenottovälineenä, asukasillat), neuvoston toiminnan avoimuus, säännöllinen tiedottaminen ja näkyvyys. Mielenterveys- ja päihdeneuvosto on kuntalain (410/2015) 22§:ssä tarkoitettu osallistumis- ja vaikuttamisväylä palveluita käyttäville ja heidän läheisilleen. Neuvosto on myös rakenteellisen vaikuttamisen väline, joka vaikuttaa aktiivisesti palvelujen järjestämiseen ja kehittämiseen.

Olisi erittäin tärkeää, että mielenterveys- ja päihdeneuvosto toimisi Pirkanmaan hyvinvointialueella. Mielenterveys- ja päihdeneuvosto voisi toimia Pirkanmaan kuntien yhteisenä keskustelufoorumina, jonka toiminta tukee julkisen ja kolmannen sektorin mielenterveys- ja päihdetyön koordinoimista, mahdollisten yhteisten hankkeiden toteuttamista sekä vuorovaikutuksen syntymistä mielenterveys- ja päihdetyön eri vaiheissa eri toimijoiden kesken.

Yhteistyön tavoitteina ja neuvoston tehtävinä voisivat olla esim.

- mielenterveys- ja päihdetyön ajankohtaisista asioista tiedottaminen
- edunvalvonta: kannanotot ja tiedotteet
- päättäjien informoiminen
- kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä ja toteuttamisessa
- neuvosto voi osallistua myös hyvinvointialueen strategiatyöhön
- edistää Pirkanmaan mielenterveys – ja päihdetyötä tekevien ja/tai asiakkaita kohtaavien viranhaltijoiden, järjestöjen sekä hyvinvointialueen päätöksentekoon osallistuvien yhteistoimintaa
- selvittää ja kehittää hyvinvointialueen eri toimijoiden välistä yhteistyötä mielenterveys- ja päihdepalveluiden alueella, seurata niiden alueellista saatavuutta ja tasa-arvoa sekä kehittää palveluita kansallisen mielenterveys- ja päihdesuunnitelman linjausten mukaisesti
- seurata hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdetyöhön liittyvien tarpeiden ja palvelujen toteutusta
- edistää päihdeiden käytön ehkäisyyn ja mielenterveyteen liittyvien näkökulmien huomiointia hyvinvointialueen päätöksenteossa
- tehdä strategisia suunnitelmia, esityksiä ja aloitteita sekä antaa myös lausuntoja, kehittämis ehdotuksia ja kannanottoja hyvinvointialueen eri toimijoille päihteisiin ja mielenterveyteen liittyvissä asioissa
- neuvoston tehtävänä on myös koordinoita hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, sekä seurata sen toteutumista. Suunnitelma sisältää hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdetyön kokonaissuunnitelman, joka seuraa kuntalaisten psyykkistä hyvinvointia ja ennaltaehkäisevää päihdetyötä
- seurata Pirkanmaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuutta, laatua, resursseja ja vaikuttavuutta
- seurata ja omalta osaltaan kehittää hyvinvointialueen sote-yhteistyötä
- tukea Pirkanmaan hyvinvointialueen jaostojen ja valiokuntien työtä eri tavoin, erityisesti mielenterveys- ja päihdeasioissa

Esitän, että Pirkanmaan hyvinvointialueelle perustetaan laaja-alainen mielenterveys – ja päihdeneuvosto, jonka tavoitteet ja tehtävät määritellään esim. edellä mainittuihin tavoitteisiin ja tehtäviin perustuen.

Tampereella 12.4.2022

Aila Dünder-Järvinen

Pirkanmaan aluevaltuutettu (sd)